

ЛЕКЦІЯ 1. ВСТУП.

Шкільна літературна освіта у сучасному світі

Ісаєва О.О.,

доктор пед. наук, проф.,
зав. каф. НПУ ім. М.П. Драгоманова

<http://isaieva.kiev.ua/>

План

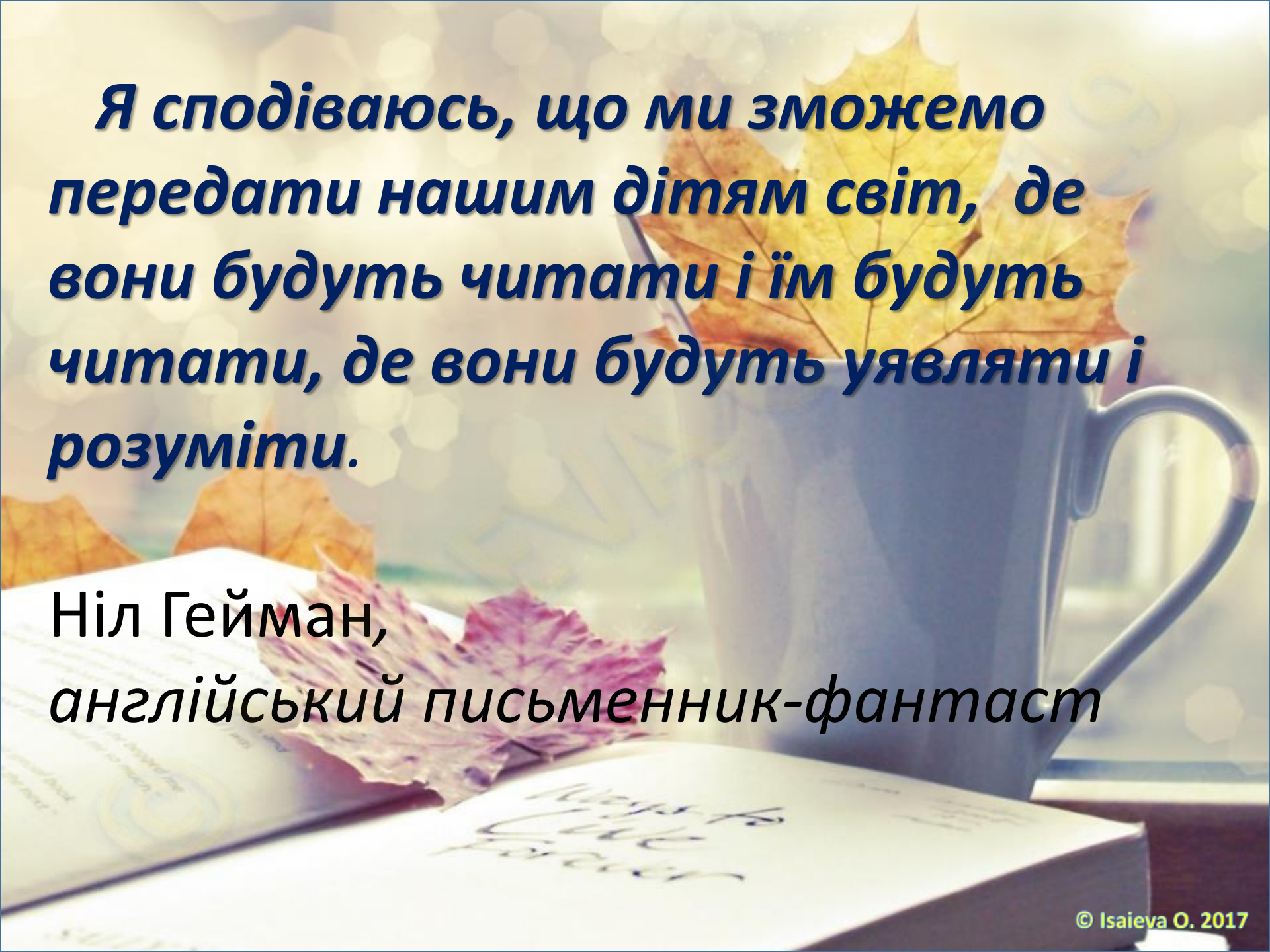
1. Виклики сучасності і шкільна літературна освіта.
2. Особливості сучасної молодшої людини.
3. Літературна освіта – перспективна.
4. Чому літературні курси мають виняткове значення серед усіх навчальних предметів?

Микола Зеров

*Ми повинні широко й
ґрунтовно
зазнайомитися з
культурним набутком
інших народів, з усім, що
може поширити й
запліднити наш власний
досвід.*

Микола Зеров

A blue ceramic mug with a heart-shaped handle is the central focus. It is surrounded by several autumn leaves in shades of yellow, orange, and purple. In the foreground, an open book is visible, with the title 'Ways to Love' and the author 'Nigel Gaiman' written on its cover. The background is a soft, out-of-focus bokeh of light and colors.

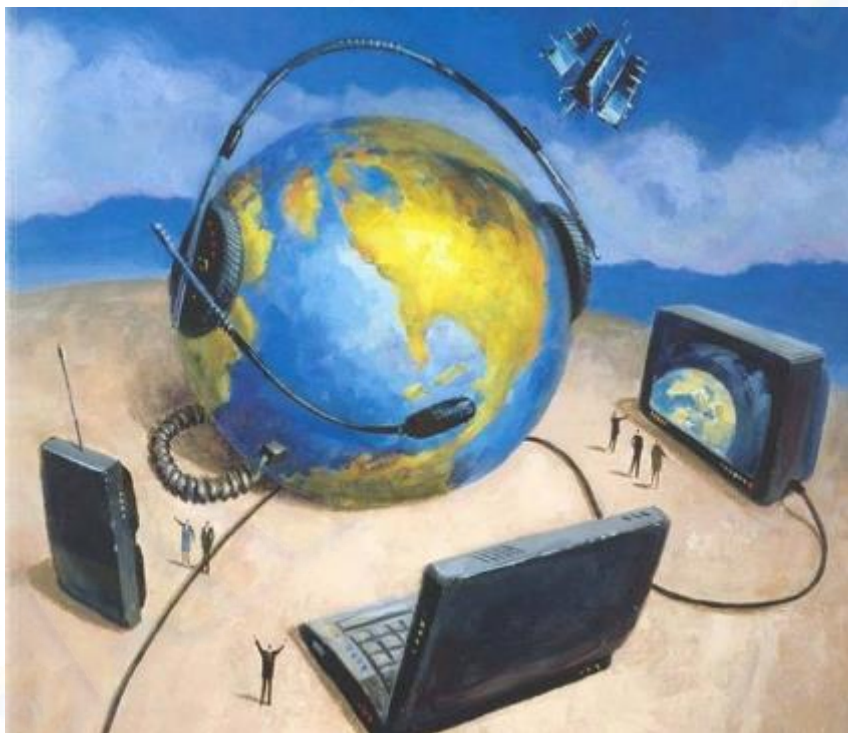
***Я сподіваюсь, що ми зможемо
передати нашим дітям світ, де
вони будуть читати і їм будуть
читати, де вони будуть уявляти і
розуміти.***

**Ніл Гейман,
англійський письменник-фантаст**

світова економічна криза

загроза повернення тоталітарних режимів

глобалізація

геополітичні війни

Інформаційна революція

зміна культурних канонів

загальна криза читання у світі

ІНФОРМАЦІЙНА РЕВОЛЮЦІЯ

Особливості цифрової епохи

Із світу незграбних настільних комп'ютерів ми перейшли в епоху мобільних винаходів, де царюють смартфони, ноутбуки і планшети. (...) Розширення функціональності приладів швидко перетворює Інтернет речей у **всеосяжний Інтернет.**

Марі Хаттар, американська підприємець у галузі ІТ-технологій

Цифровий стиль життя призвів до того, що тепер легко можна переміщувати інформацію з одного пристрою на інший і переносити з собою.

***Білл Гейтс,
засновник компанії "Майкрософт"***

Декілька приголомшливих цифр

- щохвилино у **Twitter** генерується 30 тис. Нових повідомлень;
- щохвилино в **Google** здійснюється 3,6 млн запитів користувачів;
- щохвилино на **YouTube** завантажують 100 годин відео;
- щохвилино відправляється 200 млн. електронних листів;

Instagram має вже 150 млн. активних користувачів, які щодня розміщують більше 50 млн фотографій. Фото в Instagram отримує 1, 2 млрд. лайків щодня.

Проблеми цифрового століття

Перевантаженість
інформацією (ера
суцільної інформації)

сучасний світ – це світ без
права на приватне життя

неможливість
сконцентруватися під час
читання тексту великого
обсягу

заглиблення у віртуальний
простір, іноді за рахунок
живого спілкування

втрата здатності запам'ятовувати

розквіт безграмотності

ДУХ СВОБОДИ

ДОБРО

СИЛА ЛЮБОВІ

СВІТЛО

ПРОМЕТЕЇЗМ ЛІТЕРАТУРИ

Література також завжди була
інструментом у боротьбі з диктатурою.

Маріо Варгас Льюса

насилля

маніпуляції

шовінізм

диктатура

ксенофобія

обмежена
демократія

геноцид

Потенціал шкільного курсу
зарубіжної літератури
у боротьбі проти диктатури і
тоталітаризму

Дж. Орвелл
«Колгосп тварин»

М. Булгаков «Собаче серце»

Анна Ахматова «Реквієм»,
Дж. Орвелл «1984»

Р. Бредбері «451 градус за Фаренгейтом»,
А. і Б. Стругацькі «Важко бити богом»

Е. Йонеско «Носороги»

Таїр Халілов «До останнього подиху»

А. Камю «Чума», Марк Зюсак «Крадійка книжок», Г. Белль
«Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...», Т. Манн «Маріо
і чарівник»

П. Целланн «Фуга смерті»

факти біографії багатьох
письменників і викладачів

✓ **насильницька колективізація й
індустріалізація, голодомор**

✓ **гоніння на інтелігенцію,
експропріація майна**

✓ **масові репресії, залякування
і диктатура**

✓ **відсутність свободи інформації,
авторитаризм влади**

✓ **«омасовлення» особистостей**

✓ **депортація кримських татар**

✓ **нацистський терор**

✓ **Голокост**

✓ **гоніння, репресії, арешти,
фізичне знищення**

Центеніали, або покоління Z

*У цього покоління уже інший тип мислення,
невербальний. (...) Читалки, планшети і ноутбуки
з текстом на столах замість важких книжок –
уже звичайна справа.*

*Ірина Лук'янова, російська письменниця, вчитель
літератури*

Соціальний портрет сучасної молодії людини

«покоління селфі»

люди Інтернету

збільшення «віку дорослішання»

Дуже вразливе

проблеми з фокусування уваги

професія мрії – ютубер

розвинена емпатія і толерантність

негативне сприйняття расизму, булінгу, нетолерантності

За результатами дослідження 2017 року McKinsey Global Institute, **до 2030 року 800 млн людей** можуть залишитися без роботи через тотальну автоматизацію і роботизацію. Це складає 20 % усіх робочих місць.

За оцінкою Всесвітнього банку (WorldBank, 2016), **65%** сьогоденішніх учнів початкової школи будуть працювати над завданнями, яких ще зовсім не існує.

Google

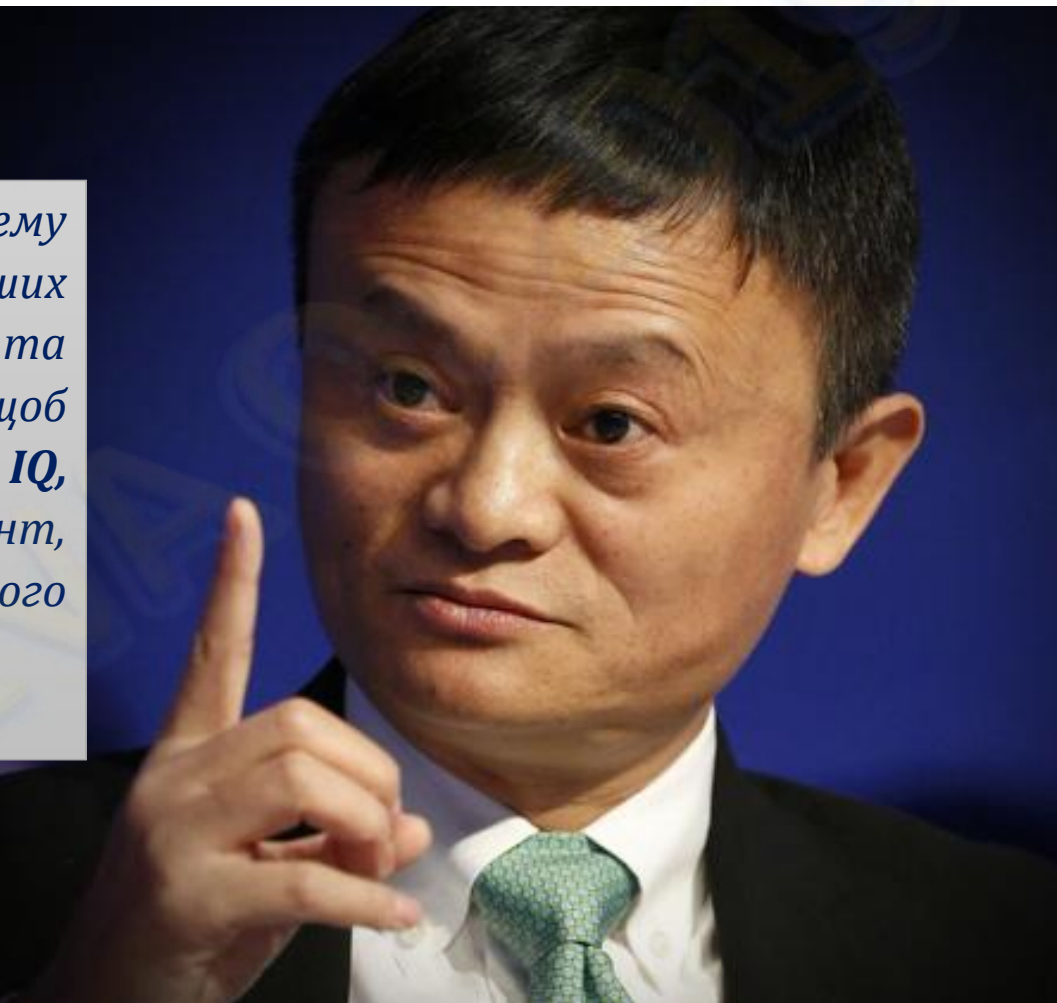
Google завжди буде знати більше, і уся його інформація доступна у будь-який момент.

Літературна освіта – перспективна

*Ми повинні перебудувати систему освіти. Ми повинні навчати наших дітей бути інноваційними та творчими. У новому світі, щоб досягти успіху, вам знадобляться **IQ, EQ і LQ**. EQ - це емоційний коефіцієнт, а LQ - «коефіцієнт любові», де що, чого у машин ніколи не буде.*

Джек Ма

**Уява важливіша за знання.
Знання обмежені, уява оточує світ.
Альбер Ейнштейн**

Що надає людині літературна освіта?

«Думай
інакше!»
(Стив Джобс)

дивергентне
мислення

емпатія

УЯВА

образне
мислення

індивідуальне сприйняття

суб'єктивність

Трансцендентність літератури

The background of the slide is a photograph of a sunset over a calm ocean. The sun is a bright, glowing orb on the left side, partially obscured by a long, horizontal cloud. Several sailboats with white sails are visible on the water, and the sky is filled with soft, golden clouds.

суб'єктивна

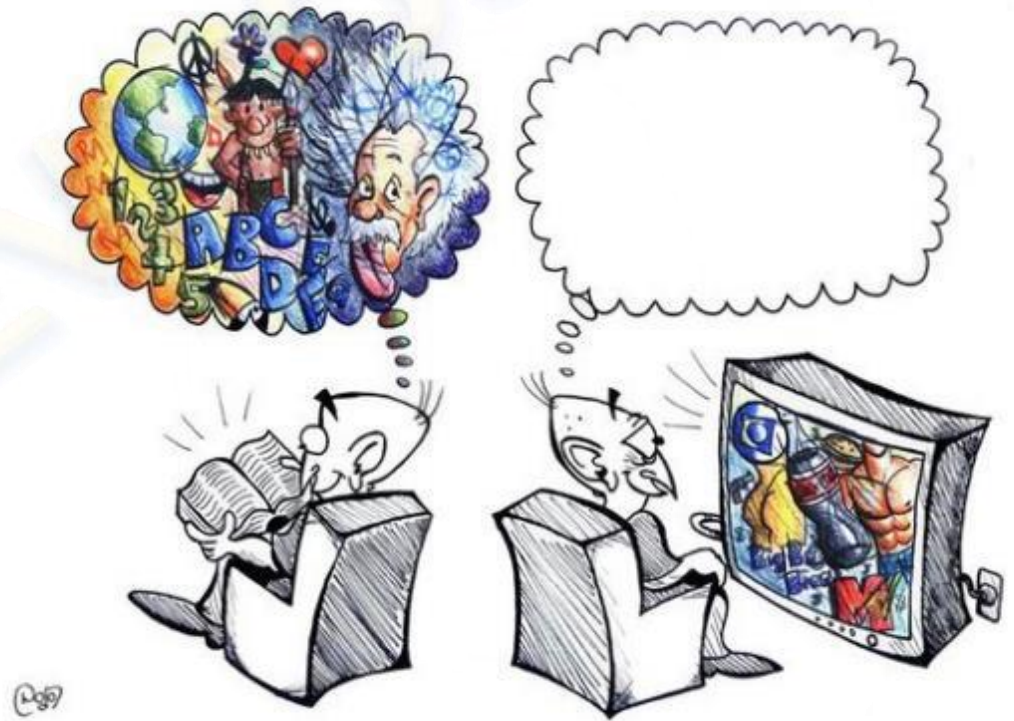
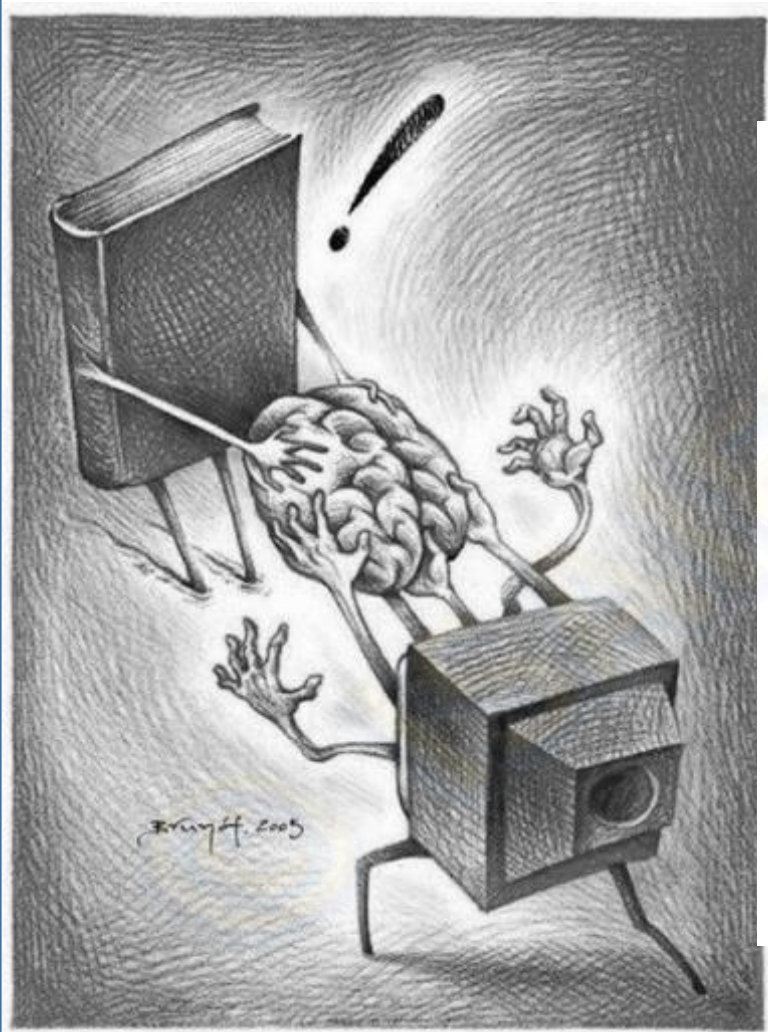
**виходить за
межі
(«незавершена
завершеність»)**

екзистенційна

**Чому літературні
курси мають
виняткове значення
серед усіх
навчальних
предметів у школі?**

Люди, які читають, завжди будуть
керувати тими, хто дивиться
телебачення

Хто такий «homo legens»?

інтерпретатор

*людина з розвинутим
критичним мисленням*

людина, що
все піддає
сумнівам

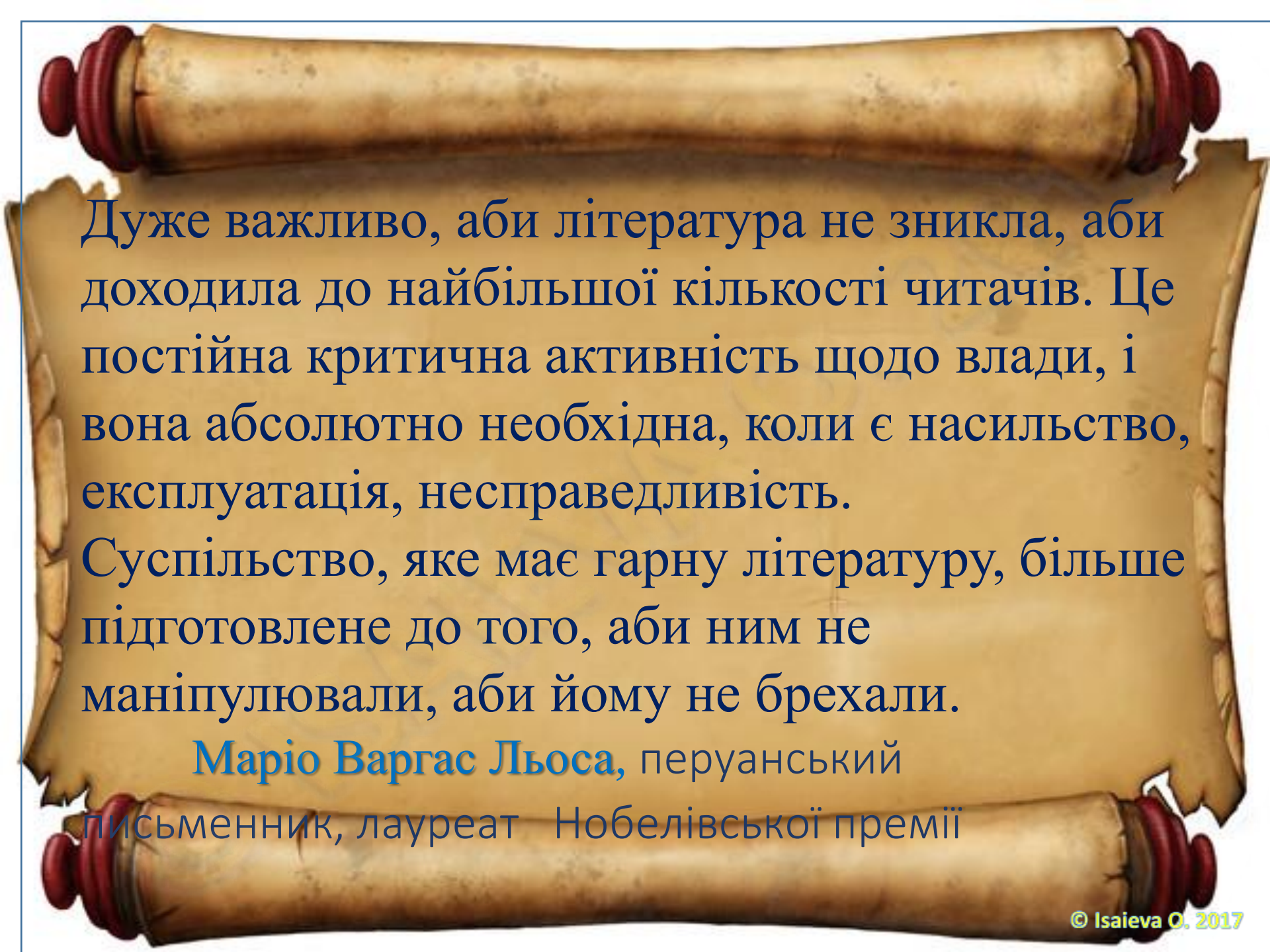

стратегічно важливе завдання вивчення літератури у школі

«Література може показати вам інший світ. Вона може відвести вас туди, де ви ніколи не були. Один раз відвідавши ці дивовижні світи, ви ніколи не зможете бути повністю задоволені оточенням, в якому виросли. **Невдоволення – це хороша річ. Невдоволені люди можуть змінювати і покращувати все навколо, робити світ кращим, робити його іншим».**

Ніл Гейман

A scroll with text on a parchment-like background. The scroll is unrolled, showing a central rectangular area with text. The edges of the scroll are frayed and uneven. The text is written in a dark blue, serif font. The scroll is held by red, cylindrical rollers at the top and bottom.

Дуже важливо, аби література не зникла, аби
доходила до найбільшої кількості читачів. Це
постійна критична активність щодо влади, і
вона абсолютно необхідна, коли є насильство,
експлуатація, несправедливість.

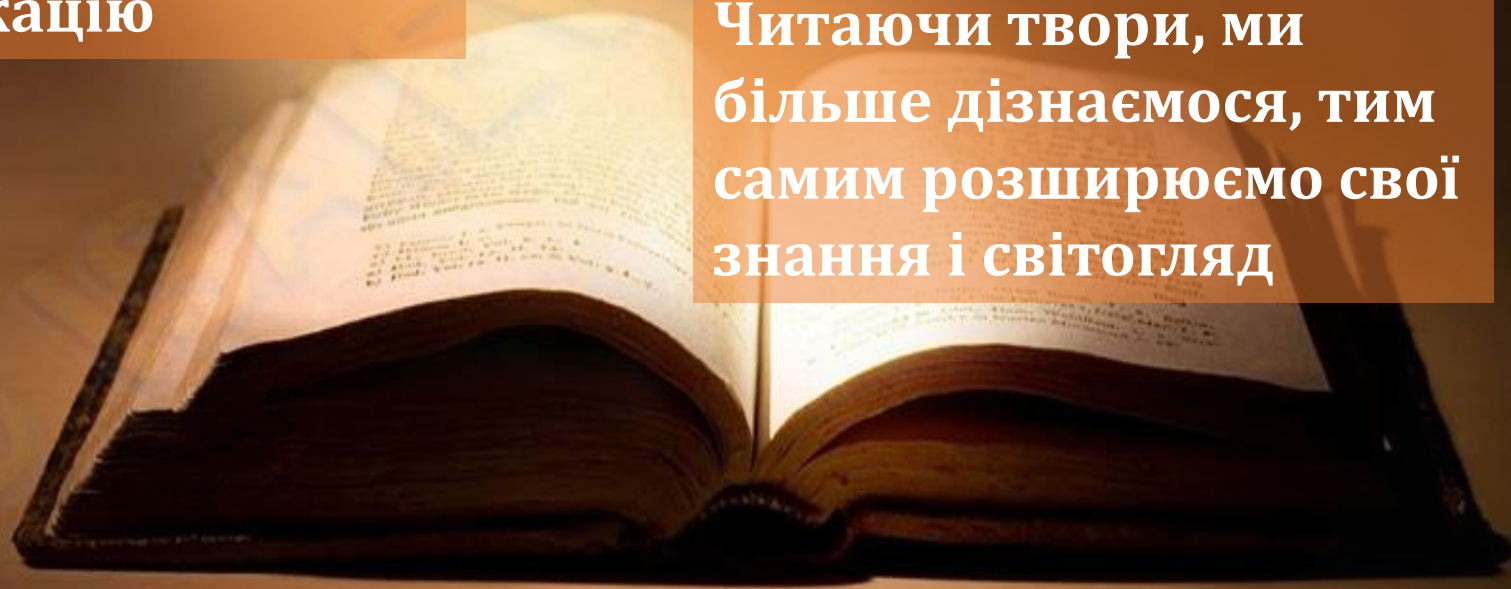
Суспільство, яке має гарну літературу, більше
підготовлене до того, аби ним не
маніпулювали, аби йому не брехали.

Маріо Варгас Льоса, перуанський
письменник, лауреат Нобелівської премії

**мистецтво – це «інший спосіб
пізнання світу й інший спосіб опису світу»**

**люди, які читають
краще пізнають
інших людей, легше
вступають у
комунікацію**

**Читаючи твори, ми
більше дізнаємося, тим
самим розширюємо свої
знання і світогляд**

**НЕ НАДАТИ СЬОГОДНІ
ЯКІСНУ ШКІЛЬНУ ОСВІТУ
—
ЦЕ ПОЗБАВИТИ ЛЮДИНУ
МАЙБУТНЬОГО**